

Kto je Ježiš Kristus?

V čo veríme my:

„Verím v jedného Pána Ježiša Krista, jednorodeného Syna Božieho, zrodeného z Otca pred všetkými vekmi; Boha z Boha, Svetlo zo Svetla, pravého Boha z Boha pravého, splodeného, nie stvoreného, jednej podstaty s Otcom.“

(Nicejsko-Carihradské vyznanie viery)

Katechizmus Katolíckej cirkvi:

441 Boží Syn v Starom Zákone je titul, ktorý sa dával anjelom vyvolenému národu, dietkam Izraela a ich kráľom. Znamená teda určité adoptívne synovstvo, ktoré medzi Bohom a jeho stvorením nastoľuje vzťah mimoriadnej dôvernosti. Keď sa prislúbený Kráľ - Mesiáš nazýva "Božím Synom", to ešte neobsahuje nevyhnutne, podľa doslovného významu textu, že by bol niečím viac ako človekom. Tí, čo takto označovali Ježiša ako Mesiáša Izraela, možno tým viac nechceli povedať.

442 Nie je to tak s Petrom, keď vyznáva Ježiša ako "Krista, Syna živého Boha" (Mt 16,16), lebo On mu slávnostne odpovie: "Toto ti nezjavilo telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach" (Mt 16,17). Porovnateľne s tým povie Pavol po svojom obrátení na ceste do Damašku: "Ale keď sa Bohu, ktorý si ma už v lone matky vybral a svojou múdrosťou povolal, zapáčilo zjaviť vo mne svojho Syna, aby som Ho zvestoval medzi pohanmi..." (Gal 1?15-16)" A hneď v synagógach ohlasoval Ježiša, že je Božím Synom" (Sk 9,20). To bude od začiatku centrom apoštolskej viery, ktorú vyznal najprv Peter, ako základ Cirkvi.

443 Ak Peter mohol rozpoznať transcendentný charakter Božieho synovstva Ježiša Mesiáša, potom aj celkom jasne vyhlásil. Pred sanhedrinom na otázku svojich žalobcov "Si teda Boží Syn?" Ježiš odpovedal, "Vy sami hovoríte, že som" (Lk 22,70). Už predtým sa označil za "Syna", ktorý pozná Otca, ktorý sa odlišuje od "Služobníkov", ktorých Boh skôr poslal k svojmu národu, ktorý je vyššie ako samotní anjeli. Odlišoval svoje synovstvo od synovstva učeníkov, nikdy nepovedal "Otče náš", okrem toho, keď im prikázal: "Vy sa budete modliť takto: Otče náš" (Mt 6,9), zdôraznil tento rozdiel: "Môj Otec a Váš Otec" (Jn 20,17).

444 Evanjeliá prinášajú správu o dvoch slávnostných okamihoch, Krste a Kristovom Premenení, keď bolo počuť hlas Otca, ktorý ho označuje ako "svojho milovaného Syna". Sám Ježiš sa označuje ako "Jediný Boží Syn" (Jn 3,16) a potvrdzuje týmto titulom svoje večné prejestvovanie. Vyžaduje vieru "v mene jediného Božieho Syna" (Jn 3,18) Toto kresťanské vyznanie sa objavuje už zvolaní stotníka pred Ježišom na Kríži: "Tento človek bol naozaj Boží Syn" (Mk 15,39). Vo veľkonočnom tajomstve jedine môže veriaci pochopiť najhlbší dosah titulu "Boží Syn".

445 Po vzkriesení sa Jeho Božie synovstvo objavuje v sile Jeho osláveného človečenstva: "Podľa Ducha svätosti od vzkriesenia z mŕtvych je ustanovený v moci ako Boží Syn" (Rim 1,4). Apoštoli budú môcť vyznať: "A my sme videli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy" (Jn 1,14).

446 V gréckom preklade kníh Starého Zákona sa nevysloviteľné meno JHWH, pod ktorým sa Boh zjavil Mojžišovi, prekladá ako Kyrios ("Pán"). Pán je odvtedy najbežnejšie meno, ktorým sa označuje

božstvo aj samotného Boha Izraela. Nový Zákon používa tento silný význam titulu "Pán" tak pre Otca, ale tiež, čo je novota, pre Ježiša, ktorého takto uznáva tiež ako Boha.

447 Aj sám Ježiš si zastreným spôsobom udeľuje tento titul, keď diskutuje s farizejmi o význame žalmu 110, ale aj celkom otvorene, keď sa obracia na svojich apoštolov. Počas celého jeho verejného života svojimi gestami nadvlády nad prírodou, nad chorobami, nad démonmi, nad smrťou a hriechom preukazoval svoju božskú zvrchovanosť.

448 V evanjeliách sa ľudia veľmi často obracajú k Ježišovi, nazývajúc Ho "Pane". Tento titul svedčí o úcte a dôvere tých, ktorí sa približujú k Ježišovi a očakávajú od Neho pomoc a uzdravenie. Pod vplyvom Duchu Svätého znamená uznávanie Ježišovho Božského tajomstva. Pri stretnutí so vzkrieseným Ježišom sa stáva klaňaním: "Pán môj a Boh môj" (Jn 20,28). Nadobúda aj ďalší význam lásky a citového vzrušenia, ktorý si zachová kresťanská tradícia: "To je Pán" (Jn 21,7).

449 Keď prvé vyznania viery Cirkvi priznávajú Ježišovi božský titul Pána, potvrdzujú u od samého začiatku, že moc, česť a sláva, ktoré patria Bohu Otcovi, sa vzťahujú aj na Ježiša, lebo On má "božskú prirodzenosť" (Flp 2,6) a Otec zjavil túto Ježišovu zvrchovanosť, keď Ho vzkriesil z mŕtvych a povýšil do svojej slávy.

450 Od začiatku kresťanských dejín tvrdenie o Ježišovom panstve nad týmto svetom a nad dejinami znamená tiež poznanie, že človek nesmie podriaďiť absolútnym spôsobom svoju osobnú slobodu nijakej pozemskej moci, jedine Bohu otcovi a Pánovi, Ježišovi Kristovi: Cisár nie "Pán". "Cirkev verí... že kľúč, stredobod a cieľ celej ľudskej histórie je v jej Pánovi a Majstrovi".

451 Kresťanská modlitba je poznačená titulom "Pán", či je to pri výzve k modlitbe "Pán s vami", alebo pri jej končení "skrže Ježiša Krista, nášho Pána", alebo tiež vo výkriku plnom dôvery a nádeje "Maran ata" ("Pán prichádza") alebo "Marana ta" (príd' Pane") (1 Kor 16,22), "Amen. Príd' Pane Ježišu" (Zjv 22,20).

ZHRNUTIE

452 Meno Ježiš znamená "Boh zachraňuje". Dieťa, ktoré sa narodilo z Panny Márie, bolo nazvané "Ježiš", lebo on vyslobodí svoj ľud z hriechov" (Mt 1,21) "Lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení" (Sk 4,12).

453 Meno "Kristus" znamená "pomazaný", "Mesiáš. Ježiš je Kristus, lebo "Boh ho pomazal Duchom Svätým a Jeho mocou" (Sk 10,38). On Bol "Ten, ktorý má prísť", on bol "nádej Izraela" (Sk 28,20).

454 Pomenovanie "Boží Syn" znamená jedinečný a večný vzťah Ježiša Krista k Bohu, Jeho Otcovi: On je jediný Syn Otca a sám je tiež Boh. Viera, že Ježiš Kristus je Boží Syn, je nevyhnutná, aby človek bol kresťanom.

455 Titul Pán znamená božskú zvrchovanosť. Vyznávať a vzývať Ježiša ako Pána znamená veriť v Jeho božstvo: "Nikto nemôže povedať "Ježiš je Pán", iba ak v Duchu Svätom." (1 Kor 12,3).

V čo veria Svedkovia Jehovovi

DEFINÍCIA:

Jednosplodený Boží Syn, jediný, kto bol splodený samotným Jehovom. Všetko ostatné na nebi a na zemi bolo stvorené jeho prostredníctvom. Je druhou najväčšou osobnosťou vo vesmíre. Práve tohto Syna poslal Jehova na zem, aby dal svoj život ako výkupné za ľudstvo, a tak otvoril cestu do večného života pre tých z Adamovho potomstva, ktorí budú prejavovať vieru. Práve tento Syn, navrátený do nebeskej slávy, vládne teraz ako kráľ, s právomocou zničiť všetkých zlých a uskutočniť pôvodné predsavzatie svojho Otca so Zemou. Hebrejský tvar mena JEŽIŠ má význam "Jehova je záchrana". Označenie KRISTUS je totožné s hebrejským MAŠIACH /Mesiáš/, a

znamená "Pomazaný".

Potom je Ježiš stotožnený s archanjelom Michalom:

Meno tohto Michaela sa v Biblii objavuje iba päťkrát. O skvelej duchovnej osobe, ktorá je nositeľom tohto mena, sa hovorí ako o 'jednom z popredných ochrancov', 'veľkom ochrancovi, ktorý bude stáť pri synoch /Danielovho/ ľudu' a o 'archanjelovi'. /Dan. 10:13; 12:1; Juda 9, KP/ Michael znamená "Kto je ako Boh?". Meno očividne označuje Michaela ako toho, kto sa ujíma vedenia v podporovaní Jehovovej zvrchovanosti a v hubení Božích nepriateľov. V 1. Tesaloničanom 4:16 /KP/, je príkaz Ježiša Krista, aby sa začalo vzkriesenie, opísaný ako "hlas archanjela" a Júda 9 hovorí, že archanjel je Michael. Bolo by primerané porovnávať Ježišovo veliteľské volanie s volaním kohosi, kto nemá jeho právomoc? Preto je správne urobiť záver, že archanjel Michael je Ježiš Kristus. /Je vhodné všimnúť si tiež to, že výraz "archanjel" sa v Písmach nikdy nevyskytuje v množnom čísle. Z toho možno vyvodzovať, že je iba jeden./

V Zjavení 12:7-12 sa píše, že Michael a jeho anjeli budú viesť vojnu so satanom a zvrhnú ho spolu s jeho zlými anjelmi z neba. Uvádza sa to v spojitosti s udelením kráľovskej právomoci Kristovi. Neskôr je Ježiš Kristus opísaný ako vedie nebeské vojská do boja proti národom sveta. /Zjav. 19:11-16/

Čí nie je potom oprávnený záver, že Ježiš bude aj ten, kto zasiahne proti osobe, ktorá opísal ako 'panovníka tohto sveta', proti satanovi-diablovi? /Ján 12:31/ Daniel 12:1 /HV/ spája skutočnosť, že "povstane Michael", aby konal podľa svojej právomoci, s 'časom súženia, akého nebolo, odkedy len je /Danielov ľud/ národom až do toho času'. To bude určite zodpovedať tomu, čo postretne národy, keď proti nim zakročí Kristus ako nebeský vykonávateľ súdu. Dôkazy teda svedčia o tom, že Boží Syn bol už predtým, než prišiel na zem, známy ako Michael, a je pod týmto menom známy aj po svojom návrate do neba, kde prebýva ako oslávený duchovný Boží Syn.

(Rozhovory z Písma – príručka pre zvestovateľov SJ)

Vysvetlenie:

- „Splodený“ SJ nechápu v zmysle tohto slova, že totiž je *zrodený* a nie *stvorený*. Chápu to v zmysle, že Ježiš bol *stvorený* ako samý prvý a potom JEHOVA cez neho stvoril všetko ostatné.
- Ježiš je teda prvé zo stvorení, prvý z anjelov.
- Ježiš teda, logicky, nie je Bohom. Je *len* anjelom, stvorením, aj keď najväčším a najvznešnejším.

Čo na to Biblia?

V Biblii je veľa miest, ktoré hovoria o fakte, že Ježiš je rovný Bohu, viac, alebo menej otvorene. Iste, nedefinujú Najsvätejšiu Trojicu – pretože v tej dobe ešte neexistovala terminológia, ktorá by dokázala tento fakt vyjadriť. Apoštoli boli pred niečím podobným, akoby mali popísať svojim spoluobčanom napríklad priebeh jadrovej fúzie, pričom slová „fúzia“, „atóm“, „jadro“, „elektrón“ a celý dnes bežný slovník ešte vôbec nejestvuje. Napriek tomu sa usilujú ako najlepšie vedieť vyjadriť fakt, že Ježiš je na jednej strane Bohu

rovný (je Boh) a zároveň je aj skutočný človek a ako človek má k Bohu (svojmu Otcovi) rovnaký vzťah, ako ostatní ľudia.

Tento fakt sa usiluje vyjadriť aj Ježiš, stačí, keď si porovnáme Jeho dva výroky:

„Ja a Otec sme jedno.“ (Jn 10,30)

„Keby ste ma milovali, radovali by ste sa, že idem k Otcovi, lebo Otec je väčší ako ja.“ (Jn 14,28)

Aj to je dôvod, prečo môžeme o týchto veciach so Svedkami diskutovať a je možné mnohé miesta v Biblii pomerne úspešne spochybňovať – aj keď je to v rozpore s tým, čo máme doložené, že tomu kresťania od samého počiatku verili...

Napriek tomu ale jestvujú miesta, ktoré o Ježišovom božstve svedčia naozaj jasne a nepriestrelne. Pár z nich si tu teraz uvedieme.

P.S.: Ak je niečo vyznačené ČERVENE, znamená to, že to je nepriestrelná vec, na ktorej sa zastavte, bazírujte na nej, vyžadujte vysvetlenie, komentár... až kým jasne nevyznajú: sme vedľa... ☺ To síce neurobia (zväčša), ale to je miesto, kde ste na koni VY!

„...robil sa rovným Bohu“

„¹⁶ A Židia Ježiša prenasledovali za to, že robil takéto veci v sobotu. ¹⁷ Ježiš im povedal: „Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem.“ ¹⁸ Preto sa Židia ešte väčšmi usilovali zabiť ho, lebo nielenže porušoval sobotu, ale aj **Boha nazýval svojim Otcom a robil sa rovným Bohu.**“

(Jn 5,16–18)

Na tomto mieste Ján Evanjelista výslovne konštatuje, že Ježiš sa robil rovným Bohu! Bodka.

AKO TO ZNIE V GRÉČTINE?

...ἀλλὰ καὶ Πατέρα ἴδιοῦ ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

Prerozprávané do zrozumiteľného písma:

„...alla kai Patera idion elege ton Theon, hizon eauton poión to Theo“

Alla – ale, naopak, naznačuje, že niečo je buď opakom, alebo vrcholom. Dalo by sa preložiť: „Vrcholom všetkého však bolo, že...“

kai – a, tiež, ale, dokonca,...

Patera – Otcom

idion – od „idios“: niečo vlastné. Adject. akuzatívu sing. masc. – svojim vlastným

elegen – od „legó“: hovoriť, pomenovať, nazvať, ... 3 osoba minulého času, nedokonavé – nazýval

ton theon – toho Boha. Akuzatív sing. masc. „Ton“ je člen (ako anglické „the“). Jednoznačne sa teda hovorí o „tom jednom Bohu“, ktorým je JHWH. Niekedy totiž SJ namietajú, že ak nie je člen použitý, tak sa hovorí len o „nejakom bohu“ – a tým môže byť aj modla, anjel, ... hoci v gréčtine to úplne tak neplatí. Tu ale člen použitý je, takže niet o čom diskutovať.

hizon – od „hisos“: byť rovný, rovnaký. Adject. akuzatívu masc. sing. – rovným, rovnakým.

eauton – seba samého

poión – od „poieo“: robiť, spôsobiť niečo, vytvárať niečo, ... part. prez. act. nom. masc. sing. – robí

to theo – tomu Bohu. Dat. masc. sing.

Preklad je teda jasný:

„Vrcholom všetkého však bolo, že otcom svojim toho Boha nazýval, rovným seba robiac tomu Bohu.“

Rôzne preklady Biblie prekladajú tento verš nasledovne:

Tedy Židé ještě víc proto hledali ho zamordovati, že by netoliko rušil sobotu, ale že Otce svého pravil býti Boha, rovného se čině Bohu. (Bible Kralická)

To bylo příčinou, že Židé ještě více usilovali Ježíše zabít, protože nejen znesvěcoval sobotu, ale dokonce nazýval Boha svým vlastním Otcem, a tak se mu stavěl na roveň. (Český ekumenický překlad)

But that only made the Jews even more intent on killing him, because not only was he breaking the Sabbath, but he spoke of God as his own Father and so made himself God's equal. (Nová jeruzalemská Biblia)

because of this, then, were the Jews seeking the more to kill him, because not only was he breaking the sabbath, but he also called God his own Father, making himself equal to God. (Young's Literal Translation (1862/1898))

V PRAXI TEDA MÁME TRI MOŽNOSTI:

- Alebo sa Ježiš *naozaj* robil rovným Bohu – a rovný Bohu aj bol... V tom prípade Svedkovia Jehovovi jasne ignorujú realitu a skončili. Prečo by sme mali uveriť niekomu, kto namiesto Biblie radšej verí svojim výmyslom, aj keď sú v jasnom rozpore s Bibliou?
- Alebo sa Ježiš *naozaj* robil rovným Bohu – ale rovný Bohu nebol. Potom je Ježiš alebo podvodník, alebo blázon, ale isto nie niekto hodný nasledovania. Potom sme skončili s kresťanstvom úplne a basta.
- Alebo sa Ježiš rovným Bohu *nerobil* – a potom Biblia klame a ako dôveryhodný zdroj pre nás stratila akúkoľvek cenu.

ČO NA TO SVEDKOVIA JEHOVOVI?

A) Ježiš sa nerobil rovným Bohu. To len Židia si o Ježišovi mylne mysleli, že tak robí – ale Ježiš v skutočnosti nič podobné nikdy nemal ani na mysl!

Tu si Svedkovia už tradične pletú iné miesto z Písma:

³¹ Židia znova zdvihli kamene a chceli ho kameňovať. ³² Ježiš im povedal: „Ukázal som vám veľa dobrých skutkov od Otca. Pre ktorý z nich ma kameňujete?!“ ³³ Židia mu odpovedali: „Nekameňujeme ťa za dobrý skutok, ale za rúhanie, preto, že hoci si človek, robíš sa Bohom.“ ³⁴ Ježiš im vrazil: „A nie je napísané vo vašom zákone: „Ja som povedal: Ste bohmi“? ³⁵ Nuž ak nazval bohmi tých, ktorým bolo dané Božie slovo - a Písmo nemožno zrušiť! - ³⁶ prečo vy hovoríte tomu, ktorého Otec posvätil a poslal na svet: „Rúhaš sa“ za to že som povedal: Som Boží Syn?!

(Jn 10,31–36)

Na tomto mieste to naozaj hovoria Židia. Aj keď... všimnime si, že Ježiš vôbec nereaguje zdesene a razantne na takéto rúhavé podozrenie, ako napríklad môžeme vidieť u Petra v Kornéliovom prípade: „²⁵ Keď Peter prichádzal, Kornélius mu vyšiel v ústrety, padol mu k nohám a poklonil sa. ²⁶ Ale Peter ho zdvihol a povedal mu: "Vstaň, aj ja som len človek.““ (Sk 10,25n). Podobne to vidíme u Pavla: „Keď zástupy videli, čo Pavol

urobil, po lykaonsky kričali: "Zostúpili k nám bohovia v ľudskej podobe." ¹² Barnabáša nazvali Jupiterom a Pavla Merkúrom, lebo on viedol reč. ¹³ A kňaz Jupiterovho chrámu na predmestí priviedol k bráne býkov s vencami a chcel s ľuďmi obetovať. ¹⁴ Keď sa o tom dopočuli apoštoli Barnabáš a Pavol, roztrhli si šaty, vybehli medzi zástup a kričali: ¹⁵ "Mužovia, čo to robíte? Aj my sme smrteľní ľudia ako vy. Hlásame vám evanjelium, aby ste sa od týchto márností obrátili k živému Bohu, ktorý stvoril nebo a zem i more a všetko, čo je v nich." (Sk 14,11–15). Podobne reaguje na náznak niečoho podobného aj anjel v Jánovom zjavení: „¹⁰ I padol som mu k nohám, aby som sa mu klaňal. Ale on mi povedal: „Pozor, nerob to! Som spoluslužobník tvoj a tvojich bratov, ktorí majú Ježišovo svedectvo. Bohu sa klaňaj!“ (Zjv 19,10). **Ak teda Ježiš nie je ako Boh – potom by sme od Neho očakávali podobnú jasnú a jednoznačnú odpoveď** v štýle: „Bratia! Mne nikdy ani na um neprišlo robiť sa rovným Bohu! Veď i ja som len Boží tvor ako vy!“ Ale nič také sa nedeje! **Ježiš toto obvinenie nevyvracia – dokonca ho nepriamo potvrdzuje!** Prečo nepriamo a prečo nie výslovne a jasne – na to sú dve odpovede: Po prvé, práve ho išli kameňovať. Ešte neprišla jeho hodina. A tak situáciu nenapínal viac, než bolo nevyhnutné. Po druhé: ešte nejestvovala terminológia. Ježiš nemohol prísť a povedať. Som jedna z troch osôb jedného Boha v troch osobách a som jednej podstaty s Otcem a tvorím s ním hypostatickú úniu – pretože táto terminológia ešte len musela vzniknúť!

Ale vráťme sa naspäť k nášmu výroku:

V prípade Jn 5,16–18 to netvrdia Židia, ktorých by Ján iba citoval. V tomto prípade to hovorí priamo JÁN z vnuknutia Ducha Svätého, v plnej inšpirácii ako jednoznačné a nespochybniteľné konštatovanie. K tomu niet viac čo dodať. Z vnuknutia Ducha Svätého je v neomylnom Božom slove neomylnne skonštatované, že Ježiš sa robil rovným Bohu a bodka!

Príručka SJ „ROZHOVORY Z PÍSMA“ k tomu hovorí:

Kto boli tí, ktorí usúdili, že sa Ježiš robí rovným Bohu, keď tvrdí, že Boh je jeho Otcem? Takto uvažovali neveriaci Židia. Ježiš však hovoril o Bohu ako o svojom Otcovi právom, a nikdy pri tom netvrdil, že je rovný Bohu. Odpovedal im priamo: "Veru, veru, hovorím vám: Syn nemôže nič robiť sám od seba, len to, čo vidí robiť Otca." /Ján 5:19, NV; pozri tiež Jána 14:28; Jána 10:36./ A boli to takisto títo neveriaci Židia, ktorí tvrdili, že Ježiš porušil sabbat. Lenže mýlili sa aj v tom. Ježiš dodržiaval Zákon dokonale, a vyhlásil: "Je dovolené v sobotu robiť dobre." - Mat. 12:10-12, EP.

Tento komentár má dve chyby:

- Po prvé – ako sme už spomenuli, **tentoraz to netvrdia Židia**. Tentoraz to tvrdí JÁN s autoritou Bohom inšpirovaného autora jedného z Evanjelií. Ak budú SJ stále trvať na tom, že to tvrdia Židia, vyzvite ich, nech Vám to v *tomto texte* (nie v Jn 10,33, ale TU!) ukážu!
- Po druhé – **Ježiš porušoval sobotu a sám sa k tomu priznal**: „² Keď to videli farizeji, povedali mu: „Pozri, tvoji učeníci robia, čo neslobodno robiť v sobotu.“ ³ On im povedal: „Nečítali ste, čo urobil Dávid, keď bol hladný on i jeho družina. Ako vošiel do Božieho domu a jedol obetované chleby, ktoré nesmel jesť ani on ani tí, čo boli s ním ale iba

kňazi?“⁵ A v Zákone ste nečítali, že kňazi v sobotu porušujú v chráme sobotu, a predsa sú bez viny?⁶ No hovorím vám: Tu je niekto väčší než chrám.⁷ Keby ste vedeli, čo to znamená: „Milosrdenstvo chcem, a nie obetu,“ neboli by ste odsúdili nevinných.⁸ Syn človeka je pánom aj nad sobotou.““ (Mt 12,2–8). Okrem toho, že sa Ježiš sám a otvorene priznal, že sobotu a príkaz o nej porušil – okrem toho povedal ešte jeden nádherný výrok: „Syn človeka je pánom aj nad sobotou.“ Hmmm, kto okrem Boha môže byť pánom nad sobotou, pánom, ktorý je nad Božím zákonom???

B) Ale na iných miestach Ježiš tvrdí, že nie je rovný Bohu!

My na to odpoveď poznáme: Ako Boh je Ježiš rovný Otcovi. Ako človek je človek – skutočný, opravdivý – a teda menší ako Boh.

Pointa je v niečom inom:

- Ak jestvujú v Biblii miesta, kde Ježiš pokladá seba za menšieho od Otca;...
- ...a súčasne sú miesta, kde sa naopak Ježiš stavia Otcovi – Bohu – na roveň,...
- ...potom musíme brať do úvahy jedno i druhé! Nemôžeme jedno vybrať a druhé zanechať. Podobné tendencie boli už v staroveku. Nakoniec ale kresťania dokázali akceptovať verne a pravdivo oboje.

Takže... Svedkom povedzte niečo v tomto zmysle:

To je síce pekné, veríme tomu, samozrejme – ale na druhej strane aj toto druhé je fakt! Nemôžeme ho ignorovať. Je to Božie slovo – a síce nevieme ako Vy, ale MY radšej uveríme Božiemu slovu, ako Vám. Amen! ☺

U svedkov sme sa niekedy stretli s pokusom o niečo, čo sme si sami pre seba nazvali „štatistickým výkladom Biblie“:

- ZA Ježišovo božstvo svedčí toľkoto výrokov,...
- PROTI svedčí toľkoto výrokov,...
- VIAC je tých, prijmem teda toto.

Lenže... ak je Biblia naozaj Slovo Boha, potom je podobný prístup hlúposť. **Úplne by stačilo, keby na Ježišovo božstvo a rovnosť s Bohom poukazoval len tento jediný výrok. Je tu, jasný, nespochybniteľný – a preto viac niet o čom diskutovať!**

„...a klaňali sa mu“

³² A keď vstúpili do loďky, vietor utíchol. ³³ Tí, čo boli na loďke, **klaňali sa mu** a vraveli: „Naozaj si Boží Syn!“

(Mt 14,32n)

⁹ A hľa, Ježiš im išiel v ústrety a oslovil ich: „Pozdravujem vás!“ Ony pristúpili, **objali mu nohy a klaňali sa mu.** ¹⁰ Tu im Ježiš povedal: „Nebojte sa! Choďte, oznámte mojim bratom, aby šli do Galiley; tam ma uvidia.“

(Mt 28,9n)

¹⁶ Jedenásti učeníci odišli do Galiley na vrch, kam im Ježiš rozkázal. ¹⁷ **Keď ho uvideli, klaňali sa mu, no niektorí pochybovali.** ¹⁸ Ježiš pristúpil k nim a povedal im: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. ¹⁹ Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého ²⁰ a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“

(Mt 28,16–20)

ČO ZNAMENÁ „KLAŇAŤ SA?“

Znamená to vzdávať niekomu tú poctu, ktorá patrí iba Bohu a nikomu inému:

„⁸ A zasa ho diabol vzal na veľmi vysoký vrch, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu ⁹ a vravel mu: „Toto všetko ti dám, ak padneš predom mnou a budeš sa mi klaňať.“ ¹⁰ Vtedy mu Ježiš povedal: „Odíď satan, lebo je napísané: - **Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť.**““ (Mt 4,8–10)

Klaňať – *proskyneo* – uctievať niekoho ako Boha.¹

„Potom jeden silný anjel... mi povedal: „Napíš: Blahoslavení sú tí, čo sú pozvaní na Baránkovu svadobnú hostinu!“ A povedal mi: „Tieto Božie slová sú pravdivé.“ ¹⁰ I padol som mu k nohám, **aby som sa mu klaňal.** Ale on mi povedal: „**Pozor, nerob to!** Som spoluslužobník tvoj a tvojich bratov, ktorí majú Ježišovo svedectvo. **Bohu sa klaňaj!** A Ježišovo svedectvo je duch proroctva.“ (Zjv 18,21.19,9n)

Znova je v oboch prípadoch použité slovo *proskyneo*.

„⁸ Ja, Ján, som to počul a videl: A keď som to počul a videl, **padol som k nohám anjela, ktorý mi toto ukázal a chcel som sa mu klaňať.** ⁹ Ale on mi povedal: „**Pozor, nerob to!**“

¹ Tu je dobré ujasniť si termíny. My, katolíci, chápeme slovo *proskyneo* ako „klaňanie sa“, čiže vzdávanie božských pôct Bohu. Jasne ho pritom odlišujeme od „uctievania“, ktoré znamená ctíť si niekoho. Napríklad svätých, anjelov a podobne. Svedkovia používajú slovo „uctievanie“, „uctievať“ v tom zmysle ako my slovo „klaňať sa“. Takže ak Svedok hovorí o „uctievaní“, má na mysli „klaňanie sa“ niekomu ako Bohu! Na to pozor, pretože ak Vy budete hovoriť Svedkovi o tom, že si „uctievate svätých“ a pod., Svedok bude zhrozený, pretože tomu porozumie tak, že svätým – ktorí boli a sú len ľuďmi – vzdávate božské počty, ktoré sú vyhradené len a jedine Bohu! Takže si to vždy najprv dobre vyjasnite!

Som spoluslužobník tvoj a tvojich bratov prorokov a tých, čo zachovávajú slová tejto knihy. **Bohu sa klaňaj!**““ (Zjv 22,8n)

Aj tu je v oboch prípadoch použité slovo *proskyneo*.

Ak si to zhrnieme: Predstava Nového Zákona je jasná: KLAŇAŤ SA niekomu znamená vzdávať mu poctu ako Bohu. Preto Peter i Pavol (ako sme ukázali vyššie) rázne odmietajú čo i len náznak podobných pôct. Ježiš jasne vyhlasuje, že IBA BOHU patrí klaňanie sa a nikomu inému. Podobne v Zjavení anjeli (do ich „druhu“ patrí podľa SJ aj Ježiš ako najväčší z nich, ale stále iba anjel) dvakrát veľmi dôrazne odmietajú *proskynein*, poklonu. Poklona, *proskynéza*, patrí len, jedine a výlučne Bohu samotnému!

KLAŇALI SA ĽUDIA JEŽIŠOVI – A PRIJÍMAL JEŽIŠ OD ĽUDÍ POKLONU, ČIŽE BOŽSKÉ POCTY?

V úvode sme si uviedli tri výroky, podľa ktorých musíme skonštatovať, že ÁNO!

- **Mt 14,32** – v pôvodine ono miesto znie: „προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ” čiže: „proekynésan autó legontés alethes theu hyios ei”.

prosekynésan – verb. ind. aor. act. 3. os. plural – klaňali sa. **Pozor, nie poklonili sa! Klaňali sa mu** – teda nešlo o *pozdrav*, v štýl „prišiel, poklonil sa mu a povedal...“. Toto je akt uctievania. Učeníci na loďke sa klaňajú Ježišovi – a On to bez mihnutia oka úplne samozrejme prijíma!!! Mimochodom, v celom Matúšovom Evanjeliu sa slovo *proskyneo* používa výlučne o klaňaní sa Bohu, Ježišovi, Diablove (keď Ježiša Diabol o to žiada a Ježiš ho rázne odmieta s tým, že takéto klaňanie sa patrí iba Bohu) a ešte raz ho používa Ježiš v podobenstve o zadlženom sluhovi, kde sa takto sluha klania svojmu pánovi, ktorý v podobenstve symbolizuje Boha (Mt 18,26).

autó – jemu

legontes – hovoriac

alethes – pravdivo, naozaj, skutočne

theu – Boha

hyios – syn

ei – je

Takže učeníci sa Ježišovi klaňajú, vzdávajú Mu božské pocty – a On to prijíma!!! Nijako ich nehamuje, neopravuje... prijíma to. Úplne samozrejme!

Obdobne je to aj na ostatných dvoch miestach.

V PRAXI TEDA MÁME DVE REÁLNE MOŽNOSTI:

- Ježiš prijímal božské pocty – pretože Mu patria... Potom ale naozaj JE Bohom, JE rovný otcovi. V tom prípade Svedkovia Jehovovi jasne ignorujú realitu a skončili. Prečo by sme mali uveriť niekomu, kto namiesto Biblie radšej verí svojim výmyslom, aj keď sú

v jasnom rozpore s Bibliou?

- Alebo Ježiš prijímal božské pocty – lenže Mu nepatria... Potom je Ježiš alebo podvodník, alebo blázon, ale isto nie niekto hodný nasledovania. V tom horšom prípade je rúhač, nebezpečný zvodca, ktorý, mimochodom, robí to isté, o čo sa voči Nemu pokúšal Satan, keď Ho pokúšal na púšti. Ježiš je teda alebo poľutovaniahodný blázon, alebo Satan, Démon, Zhubca!

ČO NA TO SVEDKOVIA JEHOVOVI?

A) *Ludia sa Ježišovi neklaňali – iba sa Mu poklonili. Iba Ho pozdravili, ako bývalo v tom čase voči rôznym „potentátom“ slušné a obvyklé.*

Lenže... reč nie je o *poklonení sa*, lež o *klaňaní sa*! Slovo „proskyneó“ je použité v NZ výlučne o vzdávaní Božských pôct: Bohu, Ježišovi – a odsudzuje sa a odmieta podobné klaňanie ľuďom, modlám, Diablovej, v Zjavení Šelme a Drakovi... Vo všetkých týchto prípadoch ale ide jasne o vzdávanie Božských pôct.

Ježiš teda bez akýchkoľvek pochybností prijíma Božské pocty. Je teda alebo rúhač a Satan – alebo Mu právom patria, pretože je rovný Bohu, je Bohom!

Pre zaujímavosť: príručka „ROZHOVORY Z PÍSMA“ k tomu Svedkom radí:

V Hebrejom 1:6 sú anjeli nabádaní, aby sa Ježišovi 'poklonili' - podľa EP. Podľa KS, Rp, KV, JB 'nech sa klaňajú', podľa KP, EvP a Po 'nech padnú pred ním na kolena'. A'S hovorí: "Nech mu vzdajú poctu." V Matúšovi 14:33 sa hovorí, že sa Ježišovi jeho učeníci, podľa EP, KB, RP, NV, "klaňali", podľa JB "klaňali sa pred ním", podľa Po "padli pred ním". Niektoré anglické preklady hovoria "zložili mu poklonu" /HAB/ alebo, podobne ako náš EvP "padli mu k nohám" /t/S/, "vzdali /mu? poctu" /NS/.

Grécke slovo prekladané obvykle ako "klaňať sa" je proskyneo. Grécko-anglický slovník Nového zákona a inej ranokresťanskej literatúry hovorí o slove proskyneo, že bolo tiež "používané na označenie zvyku vrhať sa pred niekým na tvár a bozkávať jeho, nohy, lem jeho rúcha, zem". /Chicago, 1979, Bauer, Arndt, Gingrich, Dlinker, 2. angl. vyd., s. 716/ Tento pojem je v Matúšovi 14:33 použitý na vyjadrenie správania učeníkov voči Ježišovi a v Hebrejom 1:6 sa ním poukazuje na to, ako sa v budúcnosti budú k Ježišovi správať anjeli; v 1. Mojžišovej 22:5 opisuje týmto slovom grécka Septuaginta, ako si počínal Abrahám voči Jehovovi, a v 1. Mojžišovej 23:7, ako sa, podľa dobového zvyku, ten istý Abrahám zachoval k ľuďom, s ktorými obchodoval; v 1. Kráľov 1:23 ním Septuaginta opisuje konanie proroka Nátana, keď predstupoval pred kráľa Dávida.

V Matúšovi 4:10 /EP/ hovorí Ježiš: "Hospodinu, Bohu svojmu, sa budeš klaňať /gr. proskyneo/ a jeho jediného uctievať." /V 5. Mojžišovej 6:13, ktorú tu Ježiš zjavne cituje, sa vyskytuje Božie osobné meno, tetragramaton./ Z toho možno vyrozumieť, že v tomto prípade ide o proskyneo so zvláštnym postojom srdca a mysle, ktoré by malo byť určené jedine Bohu.

Všimli ste si? Septuaginta (preklad SZ do gréčtiny pred Ježišom Kristom) je v tomto smere irelevantná. Dôležité je, čo hovorí NZ, pretože on zjavuje čosi nové a nebývalé o Ježišovi Kristovi. V ňom však nejestvuje ani podľa Svedkov jediný argument, ktorý by čo len naznačoval, že slovo „klaňali sa mu“ by sme mohli v prípade Ježiša Krista chápať inak, ako vzdávanie božských pôct. Citácia zo slovníka „...inej ranokresťanskej literatúry“ je pekná, ale nič nehovoriaca a navyše neúplná. Bolo by zaujímavé prečítať si dané heslo

celé...☺. Samozrejme, že pisatelia NZ používali jestvujúce slová. Záleží ale na tom, ako tieto slová používali. Ako sme už povedali, NZ požíva slovo *proskyneo* presne vo význame ako klaňanie sa so „*zvláštnym postojom srdca a mysle, ktoré by malo byť určené jedine Bohu.*“ (SJ). Je určené výlučne Bohu – a Ježišovi. NZ vytrvalo naznačuje, že jestvuje pocta, ktorá sa podľa SZ smie vzdávať len a jedine Bohu, nikomu inému – a tá sa teraz vzdáva aj Ježišovi Kristovi! Hádajte, čo tým chce NZ povedať? V tomto zmysle môžeme porovnať *všetky* slovníky a komentáre odborníkov a povedia nám to isté.

...Ježiš je Boží Syn“

⁵⁹ Vel'kňazi a celá veľrada zháňali krivé svedectvo proti Ježišovi, aby ho mohli odsúdiť na smrť. ⁶⁰ Ale nenašli hoci vystúpilo mnoho falošných svedkov. Napokon prišli dvaja ⁶¹ a hovorili: „Tento povedal: „Môžem zboriť Boží chrám a o tri dni ho postaviť.“ ⁶² Tu vstal veľkňaz a spýtal sa ho: „Nič neodpovieš? Čo to títo svedčia proti tebe?!“ ⁶³ Ale Ježiš mlčal. Veľkňaz mu povedal: „Zaprisahám ťa na živého Boha, aby si nám povedal, či si **Mesiáš, Boží Syn.**“ ⁶⁴ Ježiš mu odvetil: „Sám si to povedal. Ale hovorím vám: Odteraz uvidíte Syna človeka sedieť po pravici Moci a prichádzať na nebeských oblakoch.“ ⁶⁵ Vtedy si veľkňaz roztrhol rúcho a povedal: „**Rúhal sa! Načo ešte potrebujeme svedkov? Sami ste teraz počuli rúhanie.**“ ⁶⁶ Čo na to povieť?“ Oni odpovedali: „Hoden je smrti!“

(Mt 26,59–66)

Biblia ohlasuje, že Ježiš je synom Boha. To, samo o sebe, ešte veľa neznamená. Lenže... Biblia vraví, že Ježiš je „jednorodeny syn Boží“ – a to už znamená niečo iné!

- Jednorodeny – gr. *monogenes* – jedinečný, jediný svojho druhu.

Toto je dôležité. Biblia zdôrazňuje týmto slovom jedno: „Áno, v minulosti sa titulom „Boží syn“ označoval všelikto: anjeli a dokonca aj Satan ako jeden z nich, byť padlý; králi, ľudia,... Všetci títo mohli byť a aj boli v prenesenom, symbolickom zmysle označovaní ako Boží synovia, ako niekto, koho Boh stvoril, ale potom prijal za niekoho ako svojho syna. Lenže Ježiš je Božím synom *úplne iným a jedinečným spôsobom.*“ Lenže akým? Synom niekoho môžete byť dvojako: alebo že sa mu narodíte, alebo si vás adoptuje.

- **ADOPCIA** – to je prípad ľudí a anjelov. Nie sú ako Boh, sú stvorení, nepochádzajú „z rodu Boha“ – ale Boh ich prijíma s takou láskou a tak ich vyvyšuje, že môžu byť označení za Jeho synov – ale stále adoptovaných.

- **NARODENIE** – to je druhá možnosť. Niekomu sa *narodíte*. Ak Ježiš nie je Boží syn tak, ako ostatní, ale inak, odlišne, jedinečne – potom je tu už len táto jediná možnosť!

Presne toto naznačuje Ježiš, keď nazýva Boha svojim OTCOM. Nie prenesene, ale doslovne.

Jasne to zdôrazňuje list Hebrejom, ktorý kladie jasné rozlíšenie medzi anjelov na jednej strane a Ježišom Kristom na strane druhej:

⁵ Ved' kedy komu z anjelov povedal: „**Ty si môj syn, ja som ťa dnes splodil**“ a opäť: „Ja budem jeho otcom a on bude mojím synom“? ⁶ A znova, keď uvádza prvorodeného na svet, hovorí: „**Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli.**“ ⁷ Anjelom zasa hovorí: „On robí svojich anjelov vetrami a svojich služobníkov ohnivými plameňmi.“ Ale Synovi: „Tvoj trón, Bože, je na veky vekov a žezlo tvojho kráľovstva je žezlo spravodlivosti.“ ⁹ Miloval si spravodlivosť a nenávidel si nepravosť; preto ťa Boh, tvoj Boh, pomazal olejom plesania viac ako tvojich druhov.“ ¹⁰ A: „**Ty, Pane, si na počiatku stvoril zem** aj nebesia sú dielom tvojich rúk.“ ¹¹ Ony sa pominú, ale ty zostaneš a všetci s'á odev zostarnú, ¹² zvinieš ich ako

plášť, ako odev a zmenia sa. Ale ty si vždy ten istý a tvoje roky sa nepominú.“ (Hebr 1,5–10)

Tento text je nesmierne dôležitý, pretože v ňom nájdeme nasledovné:

- **SPLODIL** – gr. *gegennéka*, od *gennao* – rodiť, plodiť (porov. *genalógia* a iné od toho odvodené slová). Takže **Ježiš nie je stvorený, ale splodený!!!**

Čo sa asi tak snažia naznačiť autori NZ, keď zdôrazňujú, že Ježiš je skutočným synom svojho Otca, ktorý je Bohom? Asi to, že kravička sa môže narodiť kravička, človekovi človek – a Bohu Boh. Kravička nemôže porodiť dážd'ovku, človek nemôže zrodiť teliatko a Boh nemôže splodiť anjela. Môže ho stvoriť a adoptovať – ale to nie je Ježišov prípad.

- **TY, PANE,...** – Je to citácia so Žalmu 102, ktorý začína slovami: „*Modlitba utláčaného, ktorý v súžení prednáša Pánovi svoje žiale*“. Pánovi – v pôvodine גַּלְפָּנִי יְהוָה, čiže “wəlipnê yhwh”. Žalm je adresovaný JHWH. Takže to „Ty, Pane...” v pôvodine znie: „Ty, JHWH...” – a **tento žalm s týmto oslovením, ktorý smeruje k JHWH, teraz Biblia vzťahuje na Ježiša! Ježiš je ten, komu je Žalm určený!!! Ježišovi patrí oslovenie: „TY, JHWH,...”!** Chápete to? Je to úžasne krásne miesto v Biblii!²

- **NECH SA MU KLAŇAJÚ** – znova ten istý motív klaňania sa... gr. *proskynesatosan*.

Ježiš to musel dávať najavo veľmi jasne – pretože presne takto to Židia pochopili a Ježiš nikdy voči tomu nevzniesol jedinú námietku. On si túto rovnosť s Bohom nárokoval – a oni, veľmi dobre chápujú, čo tým má na mysli – to považovali za rúhanie a odsúdili Ho na smrť. Je to jednoduché a logické...

Takže na námietky Svedkov pokojne povedzte:

A) Ježiš je anjel, archanjel Michal.

Nie, list Hebrejom, 1. kapitola jasne hovorí, že Ježiš anjelom NIE JE. Archanjel znamená „prvý z anjelov“ – čiže stále anjel, hoci prvý, ale anjel. Biblia ale jasne tvrdí, že Ježiš anjel nie je! Tvrdo na tom trvajte a nenechajte sa obkecať tým, že „prvý anjel nie je anjel...” – ak by Vám niečo také tvrdili, spýtajte sa rovno: „Tak čo teda: je anjel, alebo nie je?” Ak povedia: Áno – zopakujte 1. kapitolu listu Hebrejom. Ak povedia: Nie – potom sa opýtajte: **A KTO teda je, ak nie je anjelom?**

² Istý svedok argumentoval tým, že ono „Ty, Pane“ nie je z toho istého verša Žalmu ako zvyšok textu a teda to nie je citácia z tohto konkrétneho žalmu – doslovne hovoril: „Och, koľko krát sa „Ty, Pane“ v Biblii vyskytuje...!“. Samozrejme, je to chabý argument. Rozdelenie textu Biblie do kapitol a veršov, ako ho poznáme dnes, v tej dobe ešte nejstvovalo. Autor listu Hebrejom zjavne cituje z konkrétneho miesta v Biblii, v tomto prípade miestom, ktoré (skrátene) cituje, je Žalm 102. V danom žalme nejstvue žiadne „Ty, Pane...“, ktoré by bolo v pôvodine zapísané inak, ako „Ty, JHWH“! Ako sme už spomenuli, rozdelenie žalmu do veršob autor listu nepoznal. Takže fakt, že ono „Ty, Pane...“ je z verša 13 a zvyšok z verša 26 pre neho nemalo nijaký význam. Necitoval verše, ale žalm, pričom, samozrejme, citoval podstatné slová a neopisoval zbytočne celý text medzi oboma polovicami citátu.

B) Ježiš je Jehovom stvorený.

Nie, Ježiš je JHWH splodený, nie stvorený!!! Potom sa ich opýtajte, aký je rozdiel medzi *stvorením* a *splodením*. Napríklad či môže stolár o veci, ktorú *stvoril*, povedať: „Splodil som stoličku“ – A či môže naopak rodička o svojom dieťati povedať: „Práve som si urobila, vytvorila dieťa“ – a či môže splodiť niečo iné, než človeka, takého istého ako ona a rovného jej samotnej!

C) Verš 9 hovorí o Ježišových druhoch – ako môže mať druhov, ak je jediný? Neznamená to, že je anjelom medzi mnohými anjelmi?

Nie. Aj kráľ mal svoju družinu rytierov – svojich *druhov* – a predsa to neboli králi, iba on bol kráľom, ostatní *druhovia* nie!

D) V Biblii sú titulom „Boží synovia“ označovaní aj anjeli, dokonca aj Satan. Ak je tak označený aj Ježiš, nie je dôvod považovať to za dôkaz toho, že je niečo viac, než anjel....

V tomto je práve onen rozdiel medzi tým, keď sú napríklad v Jóbovi anjeli (a dokonca aj Satan) označení za „Božích synov“ v prenesenom zmysle (pretože boli *stvorení* Bohom) – a keď je Ježiš vyhlásený sa Syna Boha, ktorého Boh *nestvoril*, ale *splodil*!!! Ježiš *jediný* je Boží Syn Bohom *splodený* – preto je *monogenis*, *jednorodený* (resp. *jednosplodený*)!!!

Plus zopár perličiek na záver:

• „¹⁸ Ježiš pristúpil k nim a povedal im: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. ¹⁹ Chod'te teda, učte všetky národy a **krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého** ²⁰ a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.““ (Mt 28,18–20)

- **V JEDNOM MENE všetkých troch!** Ktoré je to Meno, Meno OTCA, ktoré je súčasne aj menom Syna i Ducha? Jestvuje len jedno: JHWH. Keby bolo iba Menom Otca, potom by text musel znieť: „... v menách Otca, i Syna...“. Ale text hovorí len o JEDNOM MENE, ktoré je zhodné pre Ježiša i Otca. Je to o to silnejšie, že MENO v hebrejskom myslení je synonymom pre jeho nositeľa. Kľaňať, či rúhať sa *menu* Boha znamená to isté, ako kľaňať sa, či rúhať Bohu samotnému, napríklad...

• „⁹ Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal mu **meno, ktoré je nad každé iné meno**, ¹⁰ aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno v nebi, na zemi i v podsvetí ¹¹ a aby každý jazyk vyznával: „**Ježiš Kristus je Pán!**“ na slávu Boha Otca.“ (Flp 2,9–11). Sú tu zaujímavé dve veci:

- **Meno „nad každé iné meno“** – ktoré je to? Ktoré, okrem Božieho Mena JHWH, prichádza do úvahy?
- **„Ježiš Kristus je Pán!“** – Slovo „pán“ (hebr. *Adonaj, môj Pán*, gr. *Kyrios*) bolo slovo, ktoré Žid vyslovoval, kedykoľvek v texte SZ narazil na Božie Meno JHWH. Z úcty toto Meno nevyslovil, namiesto neho povedal „Adonaj“, resp. v gréčtine (Septuaginta) vyslovil „Kyrios“. Kyrios, Pán – to je Boh. Boh je Pán par excellence. Čo asi chce Pavol povedať, keď hovorí o slávnostnom vyznaní, že „Ježiš je Pán“? Nie „pán sveta“, ani nie „pán vesmíru“, ale proste PÁN bez akéhokoľvek ďalšieho určenia? Týmto slovom Židia označovali svojho Boha. Mohol to Pavol vyjadriť ešte nejakým iným – navyše ak predtým ešte hovorí o Ježišovom Mene, ktoré je „nad každé iné Meno“?

• „¹⁷ Nech vám Boh nášho Pána Ježiša Krista, Otec slávy, dá Ducha múdrosti a zjavenia, aby ste ho poznali. ... aká nesmierne veľká je jeho moc pre nás veriacich podľa pôsobenia jeho mocnej sily, ²⁰ ktorú dokázal na Kristovi, keď ho vzkriesil z mŕtvych a **v nebi posadil po svojej pravici** ²¹ **nad každé kniežatstvo, mocnosť, silu a panstvo a nad každé iné meno, ktoré možno vysloviť nielen v tomto veku, ale aj v budúcom.** ²² Všetko mu položil pod nohy a jeho ustanovil nad všetkým za hlavu Cirkvi, ²³ ktorá je jeho telom, plnosťou toho, ktorý napĺňa všetko vo všetkom.“ (Ef 1,17–23)

- Znova ten istý motív... Buď je Ježiš iný, než Boh – a potom je VIAC, ako Boh, pretože je vyvýšený aj nad *Božie Meno JHWH*, veď ono tiež patrí medzi tie, ktoré možno vysloviť – alebo je *rovný Bohu* a Pavol iba naznačuje, že Boh sám je v konečnom dôsledku viac, než i Jeho Meno, že je v konečnom dôsledku „nepomenovateľný“. Iná možnosť tu už nie je...